

Thuis in het Verpleeghuis

Waardigheid en trots op elke locatie

Aan tafel gebeurt het. Op bezoek bij Nusantara

Nusantara is een van de zorgorganisaties die zich in het kader van Waardigheid en trots hebben aangesloten bij de themagroep 'Persoonsvolgende bekostiging'. Onder meer voor organisaties die zich op een niche richten qua doelgroep een belangrijk thema, opdat cliënten daadwerkelijk keuzevrijheid hebben om de zorg in te kopen bij wie zij dat willen.

Mevrouw Hagen klampt na de copieuze Indische maaltijd Frans Broekhuizen aan. Als ze ziet dat er bezoek is, richt ze zich tot hen met haar verhaal. Ze komt van Surabaya, waar haar Duitse opa militair was. Van haar 17e tot haar 25e heeft ze gekookt in een restaurant. Maar nu woont ze hier, bij Nusantara. Op maandagavond zingt ze mee met het zangkoor, een hoogtepunt van de week. Maleise liederen, Hollandse liederen, alleen geen Engelse liederen, want Engels spreekt ze niet.

Drie locaties

Nusantara richt zich met de drie locaties op mensen met een relatie tot het voormalig Nederlands Indië, ofwel het huidige Indonesië. Molukkers, Javanen, Indische Surinamers en Indische Chinezen: iedereen die zich thuis voelt bij de op Indische leest geschoeide gemeenschap is er welkom. Met twee verpleeghuizen in Bussum en Uchelen en een locatie in Almere waar wonen en zorg gescheiden aangeboden worden, is het een kleine

organisatie die een landelijke dekking beoogt.

Nu tweeënhalf jaar geleden begon Frans Broekhuizen bij Nusantara als bestuurder. Broekhuizen, zelf van Indische afkomst met een Nederlandse vader en een Javaanse moeder, vindt het bijzonder dat hij in deze levensfase weer opnieuw met zijn Indische roots geconfronteerd mag worden. De twee identiteiten die hij bij zichzelf waarneemt, ziet hij als twee polariteiten die naast elkaar kunnen bestaan en die ook bij Nusantara een plek hebben: de Nederlandse of westerse rationaliteit en het Indisch kloppende hart. Voor Nusantara betekent het dat professionaliteit en culturele specificiteit hand in hand gaan, legt hij uit.

Transformeren zorg

Samen met Marja van der Linde, manager Zorg & welzijn van de organisatie en nog drie anderen vormt Broekhuizen het managementteam van de organisatie. Het transformeren van de zorg opdat professionaliteit voorop staat, hand in hand met de culturele identiteit van de organisatie, is de opdracht waarmee Van der Linden twee jaar geleden door Broekhuizen de organisatie werd binnengehaald. Ze is verantwoordelijk voor alle zorg, behandeling en welbevinden van de drie locaties.

Van der Linde kwam er door een genealogisch onderzoek achter dat ook zij een relatie heeft met Indonesië. Een verre voorouder, Jan Pieterszoon Verhoeff, bleek rond 1600 op het Molukse eiland Banda Neira voor de

VOC handel te hebben gedreven. Een wonderlijk lot noemt zij het, dat zij nu bij Nusantara werkt.

Eigen sambal

Als een ding de culturele identiteit van Nusantara bepaalt, dan is het wel het eten. Eten vormt een integraal deel van de zorg en is niet zomaar een facilitaire dienst. De locaties van Nusantara hebben dan ook een volledig operationele keuken. Er wordt gekookt met verse groenten en veel, Indische, kruiden. Niet voor iedereen is dat altijd pittig genoeg. Bewoners nemen graag zelf de sambal van hun voorkeur mee naar de maaltijden.

Een dergelijke kookvoorziening kost wel meer dan wat de meeste zorgorganisaties aan voeding uitgeven. Nusantara kan nog steeds bogen op een kleine extra toelage voor cultuurspecifieke groepen. Een toelage waarop ook Joodse organisaties bijvoorbeeld kunnen rekenen, maar die wel langzamerhand door het ministerie wordt afgebouwd.

Verhalen over vroeger

Maar het is niet alleen het eten zelf wat zo belangrijk is, zegt Broekhuizen. “Aan tafel gebeurt het, daar worden de verhalen gedeeld.” Veel verhalen over vroeger, over de eilanden waar de bewoners vandaan komen, of ze met de boot dan wel het vliegtuig naar het verre Nederland vertrokken. En, een belangrijk gegeven: of ze in een kamp hebben gezeten of daarbuiten verbleven, wat afhing van of ze van gemengd bloed waren of niet. De witte Nederlanders kwamen in een kamp terecht, de gekleurde Indo's niet; familieleden uit een gezin, die op basis van huidskleur aan de eerste dan wel tweede groep werden toebedeeld, konden zo uiteen worden gehaald. Ook voor traumatische verhalen is ruimte bij Nusantara.

Heel belangrijk, naast eten, is muziek. Op maandagavond is er bijvoorbeeld een zangkoor, waar iedereen komt meezingen. De hele dag door is er op de achtergrond muziek te horen, van Anneke Grönloh en haar internationale tijdgenoten tot muziek van daar. Hoe harder de muziek staat, hoe mooier men het vindt. Kom daar eens om in het gemiddelde verpleeghuis in Nederland.

Traumabegeleiding

Het zijn de eerste generaties die nu bij Nusantara wonen, voor de generaties daarna kan de behoefte aan cultuurspecifieke zorg minder aanwezig zijn. Betekent dit dat een organisatie als Nusantara ooit overbodig zal zijn? Broekhuizen betwijfelt het. “Wij zijn experts in cultuur-specifieke zorg en traumabegeleiding en in mensen met een migratie-achtergrond. Wij kunnen opnieuw van toegevoegde waarde zijn voor nieuwe doelgroepen. Voor mensen die van elders hier naar toe zijn gekomen, bijvoorbeeld als vluchteling.” Nusantara functioneert zo ook als een kennisinstituut. Daarbij heeft Broekhuizen de instrumentele waarde van de zorg in gedachten, niet zo zeer de cultuurspecifieke.

Wat is nou ‘cultuurspecifieke zorg’? Het cultuurspecifieke blijkt tot in de kleine details van de organisatie te zijn doorgevoerd. Van de toiletgang en de wijze van wassen tot de gedragsmatige aspecten die medewerkers zich eigen moeten maken. ‘Respect’ is in de Indonesische cultuur van groot belang, vertelt teamleider somatiek Tessa Croes. Respectvol gedrag van een medewerker wordt op een gegeven moment beloond met ‘tante’ of

‘oom’ mogen zeggen. Maar wee degene die dat uit zichzelf doet, zegt Croes. “Het wachten is op goedkeuring van de bewoner; die moet aangeven of je tante dan wel oom mag zeggen.” En wat te denken van de drie soorten ‘ja’. Deze bewoners kunnen met ‘ja’ drie betekenissen aangeven: ‘Ja, mwoah en nee’, maar zeggen in alle drie gevallen ‘ja’.

Verzamelaars

Indonesiërs zijn bovendien verzamelaars; menige woning staat propvol met spullen. Als er opgeruimd moet worden omdat de veiligheid in het geding is, wordt de familie ingeschakeld om die rol te vervullen. Dinie van Burik, verzorgende IG en verantwoordelijk voor de planning bij Nusantara zal later, tijdens de rondleiding, vertellen dat de rol van de familie belangrijker wordt. Ook bij Nusantara, net als bij andere zorgorganisaties. Van Burik: “Helpen bij een spelletjesmiddag, tijdens het koffie drinken of tijdens de maaltijden. Familie kan vaak meer dan zij in eerste instantie denken.”

De organisatie werkt met veel vrijwilligers. Er is een mevrouw die verschillende middagen in de week verstelwerk komt doen. Er zijn dagbestedingsactiviteiten waarbij vrijwilligers hun rol hebben. Vrijwilligers die voor een groot deel ook hun wortels in de Indische cultuur hebben, net als een aantal medewerkers. Maar die achtergrond is niet essentieel, wel essentieel is of ze wat van de Indische geschiedenis weten of tenminste openstaan om daarover te leren. Meestal medewerkers die er bewust voor kiezen bij Nusantara te komen

werken; het verloop is laag, zeggen Van der Linde en Broekhuizen. Het ziekteverzuim is gemiddeld.

Vluchteling

Nieuwe medewerkers krijgen allemaal cultuursensitieve scholing. Deze scholing bestaat uit een stuk geschiedenis en veel informatie over de cultuur. Scholing die geldt voor alle disciplines, van verplegenden tot administratief medewerkers en de medisch specialisten die aan Nusantara zijn verbonden. Onder wie een Afghaanse specialist ouderengeneeskunde en een Servische arts. Bewust vanwege hun achtergrond aangenomen, omdat zij weten hoe het is om als vluchteling elders een bestaan te moeten opbouwen. Mensen uit meer dan 40 verschillende culturen werken bij Nusantara.

Ook is Nusantara betrokken bij wetenschappelijk onderzoek. Mensen met een Indische achtergrond worden anders oud, dat is genetisch bepaald. Een voorbeeld. Als het warm weer is, reageert het bloedvatensysteem anders dan van een Nederlander. Ieder lichaam regelt als het ware zelf de bloeddruk bij warm en minder warm weer, maar bij Indische mensen daalt de bloeddruk bij warmte meer. Omdat dit hier ook gebeurt als zij 's nachts liggen te slapen, betekent dat een groter valgevaar als zij middenin de nacht opstaan, zo uit hun warme bed. Wat handig is voor een tropisch klimaat, is in het koude Nederland met hun warme dekens en dekbedden dus minder geschikt. Deze mensen kunnen om een vergelijkbare reden ook minder goed tegen tranquillizers. Een tabletje valium leidt met gemak tot een mini-winterslaap van anderhalve dag.

Zorgmijndend

En dan is er nog het Team Tolong. Een extramuraal zorgteam, bestaande uit een maatschappelijk werker, een wijkverpleegkundige en een specialist ouderengeneeskunde. Wat de teams doen, er is er een in Almere en een in Uchelen, is het proactief benaderen van de mensen met een Indische achtergrond. Onze doelgroepen zijn zorgmijndend, zegt Van der Linde. “Zij doen niet snel een beroep op zorg. Doordat wij de cultuur zo goed kennen, kunnen wij de vraag achter de vraag achterhalen. Juist omdat mensen langer thuis wonen, moeten we ervoor zorgen dat ze wel zorg, behandeling en begeleiding ontvangen als dat nodig is.”

Meer weten

- Bekijk de [volledige fotoserie bij Nusantara op onze Facebookpagina](#)
- Lees meer over het [verbeterplan van Nusantara binnen Waardigheid en trots](#)

tags:

[Cultuursensitieve zorg](#) (15), [Goede voeding](#) (20), [Zorginkoop](#) (30)

thema:

Persoonsgerichte zorg en ondersteuning (234)